

Tussendoelen Techniek vmbo onderbouw

Techniek (bb kb/gl/tl)

█ = Basis

Materie

Vaksubkernen	Inhouden	bb	kb/gl/tl	kerndoelen onderbouw
Eigenschappen		<ul style="list-style-type: none"> █ Een aantal (stof)eigenschappen benoemen en herkennen, waaronder kleur, geur, oplosbaarheid in water, elektrische geleiding, kookpunt, smeltpunt █ Begrijpen van pictogrammen en etiketten (mate van brandbaarheid, giftigheid) █ Herkennen dat stoffen een verschillende dichtheid hebben █ Herkennen van stoffen aan de hand van warmtegeleiding en brandbaarheid 	<ul style="list-style-type: none"> █ Een aantal (stof)eigenschappen benoemen en herkennen, waaronder kleur, geur, oplosbaarheid in water, elektrische geleiding, kookpunt, smeltpunt █ Begrijpen van pictogrammen en etiketten (mate van brandbaarheid, giftigheid) █ Herkennen dat stoffen een verschillende dichtheid hebben █ Aan de hand van de dichtheid van stoffen uitleggen of voorwerpen zinken, zweven of drijven █ Herkennen van stoffen aan de hand van warmtegeleiding en brandbaarheid 	
Stoffen om ons heen		<ul style="list-style-type: none"> █ De kringloop van water beschrijven █ Productie (winning, zuivering) en distributie van drinkwater beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> █ De kringloop van water beschrijven █ Productie (winning, zuivering) en distributie van drinkwater beschrijven █ Een aantal schoonmaakmiddelen met bijbehorende toepassingen benoemen en herkennen 	
Bouw van stoffen		n.v.t.	<ul style="list-style-type: none"> █ Gedrag van moleculen in de verschillende fasen herkennen █ Onderscheid tussen atoom en molecuul kennen 	

Energie

Vaksubkernen	Inhouden	bb	kb/gl/tl	kerndoelen onderbouw
Vormen van energie, energieomzetting, transport, opwekking, rendement, vermogen		<ul style="list-style-type: none"> █ Energiesoorten kunnen noemen, waaronder bewegings-, zwaarte-, kernenergie, elektrische en chemische energie, warmte, licht, straling █ Energieomzettingen herkennen en met voorbeelden toelichten █ Een aantal energiebronnen herkennen 	<ul style="list-style-type: none"> █ Energiesoorten kunnen noemen, waaronder bewegings-, zwaarte-, kernenergie, elektrische en chemische energie, warmte, licht, straling █ Energieomzettingen herkennen en met voorbeelden toelichten █ Een aantal energiebronnen herkennen █ <i>Verschillende manieren van energieopwekking en energieopslag beschrijven</i> 	
Verbranden en verwarmen		<ul style="list-style-type: none"> █ Tussen 'nuttige' energie en 'toegevoerde' energie onderscheid maken █ Met behulp van de energielabels voor diverse (huishoudelijke) apparaten een keuze maken █ Verschillende manieren van warmtetransport (geleiding, stroming, straling) en isolatie beschrijven █ Beschrijven welke ingrediënten nodig zijn voor verbranding █ Van volledige en onvolledige verbranding voorbeelden noemen █ Verwarmen kan leiden tot temperatuurverhoging of faseovergang 	<ul style="list-style-type: none"> █ <i>De manier waarop energie getransporteerd wordt beschrijven</i> █ Tussen 'nuttige' energie en 'toegevoerde' energie onderscheid maken en het rendement berekenen █ Met behulp van de energielabels voor diverse (huishoudelijke) apparaten een keuze maken █ Verschillende manieren van warmtetransport (geleiding, stroming, straling) en isolatie beschrijven █ Beschrijven welke ingrediënten nodig zijn voor verbranding █ Van volledige en onvolledige verbranding voorbeelden noemen █ <i>Tussen verbranding van stoffen en het milieu verbanden noemen (broeikas effect, smog, zuiveren van afvalgassen)</i> █ Verwarmen kan leiden tot temperatuurverhoging of faseovergang 	
Elektriciteit en magnetisme		<ul style="list-style-type: none"> █ Spanningsbronnen noemen en herkennen als energiebron █ Verschillende soorten stroomkringen herkennen █ De V- en A-meter in een schakeling gebruiken 	<ul style="list-style-type: none"> █ <i>Stroomsterkte en spanning beschrijven</i> █ Spanningsbronnen noemen en herkennen als energiebron, en de functie ervan uitleggen 	

		<ul style="list-style-type: none"> De eenheid kWh gebruiken als eenheid voor energie Het gebruik van een kWh-meter in een huisinstallatie met apparaten beschrijven Eigenschappen van elektrische geleiders en isolatoren en een aantal van hun toepassingen noemen De werking en het gebruik van magneten herkennen Zekering en aardlekschakelaar in de context van veiligheid beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Verschillende soorten stroomkringen herkennen en uitleggen De V- en A-meter in een schakeling gebruiken De eenheid kWh gebruiken als eenheid voor energie Het gebruik van een kWh-meter in een huisinstallatie met apparaten beschrijven Eigenschappen van elektrische geleiders en isolatoren en een aantal van hun toepassingen noemen De werking en het gebruik van magneten herkennen en beschrijven Zekering en aardlekschakelaar in de context van veiligheid beschrijven 	
Energie in de toekomst		<ul style="list-style-type: none"> Energiebronnen((brandstoffen [kolen, olie, gas, hout, biomassa], waterkracht, wind, zon)) herkennen en het gebruik voor de mens en de voor- en nadelen ervan beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Energiebronnen((brandstoffen [kolen, olie, gas, hout, biomassa], waterkracht, wind, zon)) herkennen en het gebruik voor de mens en de voor- en nadelen ervan beschrijven <i>De productie van (duurzame) energie beschrijven</i> 	

Licht, geluid en straling

Vaksubkernen	Inhouden	bb	kb/gl/tl	kerndoelen onderbouw
Licht		<ul style="list-style-type: none"> Enkele directe en indirecte lichtbronnen (zon, maan, lamp, vuurtoren) noemen Schaduw uitleggen als licht op een niet-transparant voorwerp valt Van een voorwerp dat vóór een vlakke spiegel staat uitleggen waar zich het spiegelbeeld bevindt Uitleggen dat van een voorwerp met een bolle lens een beeld gevormd kan worden Enkele essentiële onderdelen van het oog benoemen en herkennen Weten dat wit licht in verschillende kleuren kan worden gebroken (prisma) Het maken van verschillende kleuren door het mengen van primaire lichtkleuren herkennen 	<ul style="list-style-type: none"> Enkele directe en indirecte lichtbronnen (zon, maan, lamp, vuurtoren) noemen Schaduw uitleggen als licht op een niet-transparant voorwerp valt Van een voorwerp dat vóór een vlakke spiegel staat uitleggen waar zich het spiegelbeeld bevindt Uitleggen dat van een voorwerp met een bolle lens een beeld gevormd kan worden Enkele essentiële onderdelen van het oog benoemen en herkennen Weten dat wit licht in verschillende kleuren kan worden gebroken (prisma) <i>Het ontstaan van een regenboog beschrijven</i> Het maken van verschillende kleuren door het mengen van primaire lichtkleuren herkennen <i>Infrarood en ultraviolet licht als niet zichtbaar licht herkennen</i> 	
Geluid		<ul style="list-style-type: none"> Geluidsbronnen (stem en luidspreker) herkennen Herkennen en toelichten dat geluid door geluidstrillingen wordt opgewekt en dat geluidstrillingen door een tussenstof geluidsgolven geven Herkennen en toelichten dat wanneer er sprake is van geluidshinder welke maatregelen tegen geluidshinder genomen moeten worden 	<ul style="list-style-type: none"> Geluidsbronnen (stem en luidspreker) herkennen en beschrijven Herkennen en toelichten dat geluid door geluidstrillingen wordt opgewekt en dat geluidstrillingen door een tussenstof geluidsgolven geven <i>Verschil van geluidssnelheden in lucht, helium, ijzer, water enzovoort herkennen</i> Herkennen en toelichten dat wanneer er sprake is van geluidshinder welke maatregelen tegen geluidshinder genomen moeten worden 	
Straling		<ul style="list-style-type: none"> Enkele soorten straling noemen Weten dat sommige soorten straling als therapie worden toegepast bij ziektes als kanker Benoemen op welke manieren levende wezens beschermd kunnen worden tegen ongewenste effecten van straling (opslag kernafval, afscherming met lood) 	<ul style="list-style-type: none"> Enkele soorten straling noemen Weten dat sommige soorten straling als therapie worden toegepast bij ziektes als kanker Benoemen op welke manieren levende wezens beschermd kunnen worden tegen ongewenste effecten van straling (opslag kernafval, afscherming met lood) en stralingsrisico's beschrijven 	

Kracht en beweging

Vaksubkernen	Inhouden	bb	kb/gl/tl	kerndoelen onderbouw
Kracht		<ul style="list-style-type: none"> Soorten krachten in verschillende contexten (zwaartekracht, wrijvingskracht, magnetische kracht) herkennen Herkennen dat een kracht nodig is voor een verandering van snelheid (botsing, veiligheidsgordels, hoofdsteunen) 	<ul style="list-style-type: none"> Soorten krachten in verschillende contexten (zwaartekracht, wrijvingskracht, magnetische kracht, trek- en drukkracht) herkennen <i>Het verschil tussen massa en zwaartekracht uitleggen</i> 	

		<ul style="list-style-type: none"> ■ De druk als uitoefenende kracht op een oppervlak beschrijven (spijker, ski, rupsbanden) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Herkennen dat een kracht nodig is voor een verandering van snelheid (botsing, veiligheidsgordels, hoofdsteunen) ■ De druk als uitoefenende kracht op een oppervlak beschrijven (spijker, ski, rupsbanden) en kunnen uitrekenen 	
Beweging		<ul style="list-style-type: none"> ■ Eenparige beweging herkennen ■ De gemiddelde snelheid bepalen bij een gegeven afstand en tijdsduur 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Eenparige beweging, versnellen en vertragen herkennen ■ De gemiddelde snelheid bepalen bij een gegeven afstand en tijdsduur ■ <i>Orde van grootte van snelheden herkennen in een situatie (vliegtuig, trein, fiets)</i> 	
Kracht en beweging bij mensen, verkeer, transport van goederen, zonnestelsel		<ul style="list-style-type: none"> ■ Veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van letsel in het verkeer (valhelm, autogordels, kreukelzone, airbag, hoofdsteun) noemen ■ De gevolgen van krachten in het verkeer (botsingen, vervormingen) noemen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van letsel in het verkeer (valhelm, autogordels, kreukelzone, airbag, hoofdsteun) noemen en uitleggen ■ De gevolgen van krachten in het verkeer (botsingen, vervormingen) noemen ■ <i>Het verband tussen stopafstand, remweg en reactieafstand toepassen</i> ■ <i>Onderdelen van het zonnestelsel noemen en uitleggen (planeetbanen, maan-aardestelsel, satellieten)</i> ■ <i>Herkennen dat de beweging van de aarde om de zon en van de maan om de aarde natuurverschijnselen veroorzaken</i> 	